

60 lat czasopisma „Protetyka Stomatologiczna”

60 years of the Prosthodontics

Jubileusz 60-lecia czasopisma „Protetyka Stomatologiczna” jest liczącym się wydarzeniem w historii polskiej stomatologii, a zwłaszcza protetyki stomatologicznej. Zostało powołane w roku 1965 z inicjatywy profesor *Janiny Galasińskiej-Landsbergerowej* przez Zespół lekarzy i techników dentystycznych, do którego należeli: *Janina Galasińska-Landsbergerowa*, *Eugeniusz Spiechowicz*, *Symcha Wajs*, *Lucjan Sonnenberg*, *Henryk Jędrzejczak* i *Zygmunt Werner*. Było to 1-sze nie tylko w Polsce, ale również w Europie, czasopismo specjalistyczne poświęcone protetyce stomatologicznej, co nadawało mu szczególną rangę. W tamtym czasie poziom naukowy oraz stan klinicznej i laboratoryjnej protetyki stomatologicznej w Polsce, był w stosunku do poziomu krajów rozwiniętych znacznie opóźniony. Nie było nowoczesnych podręczników i czasopism, a pracownicy naukowi nie mieli możliwości publikowania wyników swoich badań, jak również korzystania z publikacji zagranicznych, będących źródłem informacji o osiągnięciach naukowych i zawodowych w protetyce stomatologicznej. W związku z tym słusznie uważano, że poprawę poziomu polskiej protetyki stomatologicznej można będzie osiągnąć przez wydawanie pisma poświęconego klinicznej i laboratoryjnej protetyce stomatologicznej.

Pierwszym Redaktorem Naczelnym Protetyki Stomatologicznej została prof. *Janina Galasińska-Landsbergerowa*, zastępcą redaktora dr *Eugeniusz Spiechowicz*, sekretarzem dr *Symcha Wajs*, sekretarzem

technicznym pani *Stanisława Kur*. Patronat nad pismem objął Związek Zawodowy Pracowników Służby Zdrowia (ZZPSZ), który przez wiele lat udzielał wsparcia w wydawaniu czasopisma. Zdecydowano, że pismo ukazywać się będzie jako dwumiesięcznik pt. „Protetyka Stomatologiczna” – organ Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia, a tematyka publikowanych artykułów będzie obejmowała: artykuły naukowe, prace badawcze, doświadczalne i obserwacyjne o tematyce klinicznej i laboratoryjnej, artykuły na temat higieny i bezpieczeństwa pracy, spostrzeżenia konsultanta krajowego oraz inspektorów wojewódzkich, dotyczące pracy w zakresie protetyki w leczeniu otwartym, systematyczne sprawozdania z zebrań naukowych ośrodków akademickich i kół wojewódzkich dla utrzymania kontaktu z terenem, dział streszczeń z literatury protetycznej zagranicznej, dział pytań i odpowiedzi z zakresu problemów protetyki klinicznej, laboratoryjnej i materiałoznawstwa.

Początkowo „Protetyka Stomatologiczna” była czasopismem ciągłym, a nie periodykiem. Pomimo trudnych warunków (braku materiałów redakcyjnych, środków finansowych, wydawcy i prenumeratorów), dzięki życzliwości i poparciu finansowemu ZG ZZPSZ, oraz dużego wkładu pracy członków Kolegium Redakcyjnego i Kierowników Katedr i Zakładów Protetyki Stomatologicznej z całej Polski, a także grona lekarzy praktyków i techników dentystycznych, możliwe było w owym okresie rytmiczne wydawanie czasopisma. Przełomowym momentem

w rozwoju pisma był rok 1969, kiedy to czasopismo stało się periodykiem Państwowego Zakładu Wydawnictw Lekarskich (PZWL).

Należy z wielkim uznaniem odnieść się do ogromnych zasług pierwszego Redaktora Naczelnego „Protetyki Stomatologicznej”, Profesor *Janiny Galasińskiej-Landsbergerowej* (1903-1998), która przez cały czas wykazywała niebywałą troskę o należyty poziom merytoryczny, edytorski i wydawniczy czasopisma. Absolwentka Państwowego Instytutu Dentystycznego, była pierwszą kobietą stomatologiem w Polsce, która uzyskała habilitację. Wieloletni Kierownik Katedry Protetyki Stomatologicznej w Warszawie. Była wzorem nauczyciela akademickiego i wychowawcy, co znalazło odzwierciedlenie w wystawie zatytułowanej „Nauczycielki Akademickie”, zorganizowanej przez Warszawski Uniwersytet Medyczny. W setną rocznicę Urodzin (2003r.) w Katedrze Protetyki Stomatologicznej WUM odsłonięto tablicę pamiątkową, poświęconą Nestorce Polskiej Protetyki.

W 1975 roku nowym Redaktorem Naczelnym został prof. dr hab. *Eugeniusz Spiechowicz*, zastępcą redaktora dr n. med. *Symcha Wajs*, sekretarzem redakcji lek. stom. *Ewa Cichocka*. Od 1982 roku, skład redakcji uległ zmianie, zastępcą Redaktora Naczelnego została dr *Ewa Cichocka* a sekretarzem redakcji lek. dent. *Elżbieta Mierzwińska*.

Niezmiernie ważnym przedsięwzięciem było ustanowienie „Protetyki Stomatologicznej” od roku 1985 organem Sekcji Protetyki Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego. Od początku i w kolejnych latach Sekcja odegrała dużą rolę w kształtowaniu i rozwoju pisma, aktywna współpraca owocowała wieloma korzyściami dla statusu polskiej protetyki. Podobnie Zarząd Główny PTS zawsze otaczał pismo swoją opieką.

Rok 1995 okazał się czasem zagrożenia i trudności, mogących doprowadzić do zagłady czasopisma, bowiem została podjęta

decyzja o cofnięciu dotacji dla czasopism naukowych. Dzięki stanowisku Prezydenta PTS prof. *Włodzimierza Józefowicza* o przejęciu wydawania czasopisma przez Zarząd Główny PTS uratowana została ciągłość wydawnicza. Druga decyzja podjęta przez kolejny Zarząd PTS i jego Prezydenta prof. *Janusza Piekarczyka*, dotyczyła dostarczania Czasopisma Stomatologicznego lub Protetyki Stomatologicznej w ramach opłaty członkowskiej PTS. Zamierzeniem było, aby czasopisma docierały do wszystkich stomatologów i techników dentystycznych, jednocześnie pozwalało to na samofinansowanie działalności i wydawania Protetyki Stomatologicznej, która też w tym czasie zaprezentowała się w nowej szacie graficznej.

Z okazji kolejnych jubileuszy „Protetyki Stomatologicznej”, które gromadziły wszystkich Członków Kolegium Redakcyjnego z kraju i zagranicy, podkreślano jej ciągły rozwój, coraz wyższy poziom merytoryczny, edytorski i graficzny. Było to możliwe dzięki wyężonej pracy, zaangażowaniu i ofiarnej działalności ludzi, którzy przyczynili się do trwania i rozwoju pisma, które w tym czasie zarówno treścią, jak i szatą graficzną nie ustępowało renomowanym czasopismom zagranicznym.

Jubileusz 50-lecia „Protetyki Stomatologicznej”, który miał miejsce podczas Konferencji Sekcji Protetyki PTS w Bronisławowie, Redaktor Naczelnny prof. *Eugeniusz Spiechowicz* dokonał całościowej oceny czasopisma na przestrzeni 50 lat, podkreślając jego zasługi na polu upowszechniania wiedzy dla dobra polskiej protetyki, dodając: „*W kształtowaniu sylwetki i poziomu czasopisma uczestniczą wszyscy kierownicy Katedr i Zakładów Protetyki Stomatologicznej w Polsce oraz samodzielni pracownicy naukowcy tych placówek. „Protetyka Stomatologiczna” umożliwiła im, przez publikacje ich prac, zdobywanie stopni naukowych doktorów i doktorów habilitowanych nauk medycznych. Poprzez dostarczenie informacji*

praktycznych z zakresu protetyki klinicznej i laboratoryjnej ułatwiła podnoszenie poziomu zawodowego i zdobywanie specjalizacji wielu lekarzom stomatologom. Na wielkie uznanie zasługuje wspaniała atmosfera i współpraca jaka panowała przez wszystkie minione lata wśród Zespołu Redakcyjnego. Na zakończenie można odpowiedzialnie stwierdzić, że członkowie Zespołu Inicjatywnego osiągnęli cele jakie sobie postawili przed pięćdziesięcioma laty.”

Zasługi Profesora *Eugeniusza Spiechowicza* (1929-2018), jako Redaktora Naczelnego, który pełnił tę funkcję przez 40 lat, ale był od samego początku związany z „Protetyką Stomatologiczną”, od zastępcy Redaktora Naczelnego aż do Redaktora Honorowego, są ogromne. Ciągła troska o należyty poziom pisma, wysoko stawiana poprzeczka dla siebie i całego Zespołu Redakcyjnego, systematyczne cotygodniowe spotkania przez tyle lat, mobilizowały do wytężonej pracy na rzecz rozwoju czasopisma. Niezaprzeczalnym osiągnięciem Profesora, które przeszło do historii, jest status współzałożyciela Europejskiego Towarzystwa Protetycznego (EPA Londyn – 1977), a następnie organizacja konferencji EPA w Warszawie – 1980r., w randze Prezydenta tego Towarzystwa. W Katedrze Protetyki Stomatologicznej w Warszawie odsłonięto tablicę pamiątkową, poświęconą Uczestnikowi Powstania Warszawskiego, Prorektorowi ds. Dydaktyki Akademii Medycznej w Warszawie, Kierownikowi Katedry Protetyki Stomatologicznej w latach 1973-1999, wychowawcy wielu pokoleń studentów i lekarzy, wybitnemu nauczycielowi, klinicyście i naukowcowi.

W roku 2015 funkcję Redaktora Naczelnego objęła prof. dr hab. *Elżbieta Mierzwińska-Nastalska*, zastępcą Redaktora została dr n.med. *Ewa Cichocka-Piekacz*, sekretarzem technicznym pani *Jolanta Wroczyńska*. Prof. dr hab. *Eugeniusz Spiechowicz* został Redaktorem Honorowym czasopisma.

Po złożonym odwołaniu od przyznanej

punktacji Index Copernicus w zakresie: indeksacji w bazach, digitalizacji, oceny eksperckiej oraz siły oddziaływania czasopismo uzyskało znacznie wyższy wskaźnik. W roku 2017, dzięki wytężonym staraniom Zespołu Redakcyjnego, czasopismo „Protetyka Stomatologiczna” zostało indeksowane w bazie Scopus. Było to przełomowe osiągnięcie, od tej pory mogliśmy być cytowani w bazie Scopus, co jest niezmiernie ważne dla pracowników naukowych i rangi czasopisma. Wydawca (PTS) podpisał umowę licencyjną na elektroniczne zarządzanie wydawaniem czasopisma poprzez Publishers Panel oraz wykorzystanie numerów DOI. Od roku 2017 „Protetyka Stomatologiczna” zaczęła być wydawana w systemie kwartalnym.

Rok 2020 okazał się ponownym zagrożeniem dla wydawania „Protetyki Stomatologicznej”, w związku z trudną sytuacją finansową PTS. Dzięki wsparciu Zarządu Sekcji Protetyki i jej Prezesa prof. *Teresy Sierpińskiej* oraz podjęciu uchwały o dofinansowaniu w 50% kosztów wydawania czasopisma (do czasu nowych wyborów w 2021r), była możliwa kontynuacja wydawania pisma. Natomiast 9.12.2022 Prezydent PTS prof. dr hab. *Marzena Dominiak* i Zarząd Główny PTS podjęli Uchwałę dotyczącą wydawania czasopisma „Protetyka Stomatologiczna” od nr 1/2023 w wersji on-line, co obniżyło koszty wydawcy, ale jednocześnie wychodziło naprzeciw standardom światowym funkcjonującym na rynku wydawniczym.

Po 45- letniej pracy w redakcji dr n. med. *Ewa Cichocka-Piekacz* zakończyła współpracę, otrzymując List Gratulacyjny z podziękowaniami od Prezydenta i Zarządu PTS. Należy podkreślić ogromne zaangażowanie i wkład pracy dr *Ewy Cichockiej-Piekacz* w funkcjonowanie periodyku na przestrzeni tak długiego czasu i Jej zasługi dla rozwoju czasopisma.

Obecny skład Redakcji przedstawia się następująco: Redaktor Naczelny – prof. dr hab. *Elżbieta Mierzwińska-Nastalska*, zastępcą Redaktora – prof. dr hab. *Jolanta*

Kostrzewa-Janicka, sekretarz Redakcji – dr n. med. Marcin Szerszeń, sekretarz techniczny pani Jolanta Wroczyńska, Redaktor językowy – mgr Marcin Otto, pan Jerzy Krawczyk – Zakład Poligraficzny.

W 2022 roku Redakcja i Wydawca wystosowali pismo do Ministra Edukacji i Nauki uważając, że czasopismo zostało niedowartościowane, w następstwie czego uzyskano wyższą punktację. Obecnie brakuje nowej aktualizacji oceny czasopism przez MNiSzW.

Przez wszystkie lata istnienia czasopisma, „Protetyka Stomatologiczna” była forum wydawniczym do zamieszczania artykułów naukowych, prac poglądowych, opisów przypadków, sprawozdań z konferencji naukowo-szkoleniowych Sekcji Protetyki PTS, programów i streszczeń, znaczących wydarzeń Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego i innych Towarzystw pokrewnych. Czasopismo obejmowało Patronat medialny nad wieloma kongresami i konferencjami krajowymi i zagranicznymi, publikując streszczenia w języku polskim i angielskim. Redakcja ściśle współpracuje z Sekcją Polską Akademii Pierre Faucharda, zamieszczając sprawozdania z corocznych posiedzeń, realizując w ten sposób cele statutowe APF, dotyczące aktywności na rzecz upowszechniania wiedzy. Wielokrotnie nagradzane były najlepsze prace drukowane w czasopiśmie, w tym również prace publikowane przez studentów.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że czasopismo „Protetyka Stomatologiczna/Prosthodontics” przez okres 60-ciu lat stale przyczyniała się do podnoszenia poziomu protetyki stomatologicznej. Tak długa ciągłość wydawnicza świadczy o jej stabilności, jest na liście stałych wydawnictw naukowych,

indeksowana przez bazy: SCOPUS, Index Copernicus, Chemical Abstracts (CAS), DOAJ (Directory of Open Access Journal), PBL (Polska Bibliografia Lekarska). Przemiany zachodzące w zakresie życia naukowego i zawodowego podyktowały zmiany, zgodnie z rzeczywistymi potrzebami.

Należą się ogromne podziękowania dla całego Zespołu Redakcyjnego, Rady Naukowej, Autorów publikacji i Recenzentów prac, którzy bezinteresownie oceniają obiektywnie i merytorycznie przesłane im prace. Czasopismo jest forum wydawniczym dla pracowników naukowych, lekarzy specjalizujących się w protetyce stomatologicznej, jest także źródłem wiedzy praktycznej w obszarze protetyki klinicznej, laboratoryjnej i materiałoznawstwa, w dbałości o poziom naukowy i zawodowy lekarzy i techników. Nastąpiło rozszerzenie kręgów czytelnich, także poza granicami kraju, dzięki wydawaniu w formie on-line, pod adresem: www.protetstomatol.pl w formule Open Access. Dostępne są wszystkie bieżące artykuły czasopisma oraz archiwum publikacji. Pełne treści artykułów są do pobrania w formacie PDF.

Przez 60 lat „Protetyka Stomatologiczna” była kierowana przez trzech Redaktorów Naczelnych, wywodzących się z Katedry Protetyki Stomatologicznej Akademii Medycznej w Warszawie i następnie Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, których wspólną cechą była i jest ogromna troska o należyty poziom merytoryczny, edytorski i wydawniczy czasopisma.

Prof. dr hab.

Elżbieta Mierzwińska-Nastalska
Redaktor Naczelny